

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshos hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszacsátol
vagy megválaszolására nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A király a delegátusokhoz.

A hosszú válság miatt két esztendő óta nem volt már együtt a delegáció. Azóta pedig nagy dolgok történtek a monarchiában és a külügyekben. Uralkodónk azóta kiterjesztette fejedelmi jogait Bosznia és Hercegovinára, ami csaknem háboruba vitte a monarchiát s részleges mozgósítást vont maga után. Ennek a költségei kerültek most a delegációk elé. Ez a rendkívüli kiadás ugyan elég tekintélyes, de monarchiánk nagyhatalmi állása megkövetelte azt. Meg is lett a várt eredménye; egyrészt meg lett óva a béke, másrészt a hármasszövetség fényesen kiállotta a próbát, mint királyunk ma a delegációknak mondotta, ez a szövetség még szorosabbá és bensőbbé vált.

Megnyugvással veszi tudomásul az ország népe, hogy mindennek dacára a rendes hadügyi költségek csak alig valamit emelkedtek.

A delegációk megnyitására tudósításunk a következő:

A király ma délelőtt tizenegy órakor fogadta a magyar delegáció tagjait, akiknek nevében Láng Lajos v. b. t. t. elnök a következő beszédet mondotta:

Üdvözlő beszéd a királyhoz.

Császári és apostoli királyi Felség! Leg-

kegyelmesebb Urunk! A magyar országos bizottság öröklött és szakadatlan hagyományából mély alattvalói hódolattal jelenik meg Felséged magas színe előtt. Felséged magyar kormányának előterjesztéseit törvény által kijelölt hatáskörünkben odaadó buzgalommal fogjuk tárgyalni.

A külügyek terén meggyőződésünk egész erejével és bensőségével ragaszkodunk azon szövetséges irányhoz, amelynek sziklaszilárd alapjait Felséged bölcsessége rakta le. A közelmúlt tapasztalati fényesen igazolták, hogy a hármasszövetség az európai béke legfontosabb záloga és hogy reánk nézve is a monarchia tekintélyének és világhatalmi állásának csorbitatlan megővése mellett ez az irány biztosítja leginkább a béke áldásait.

A véderőben mi a trón hatalmának és fényének és a monarchia mindkét állama biztonságának büszke kezességét látjuk, mely az általános védkötelezettség intézményében hus a mi husunkból, vér a mi vértünkéből és mint ilyen kétszeresen számíthat ami legmelegebb érdeklődésünkre. Ami a véderő szükségleteiből a védelem szempontjából elengedhetetlenek mutatkozik, azt a magyar országos bizottság kötelességszerűleg jóakaró megfontolás tárgyává fogja tenni, de ugyanakkor lelkiismeretesen fog öröködni afelett is, hogy áldozataink mindig arányban legyenek a nemzet teherviselési képességével, mert a nemzet anyagi jóléte, annak fentartása és fejlesztése öszes állami életünknek s ezzel védképességünknek is mellőzhetetlen előfeltétele. Valahányszor ezen országos bizottság Felséged magas színe

előtt megjelenik, a törvény által kijelölt feladatok nagysága és komolysága, nemkülönben Felséged személye iránt minden magyar emberben élő hűség és lelkesedés az ünnepélyesség varázsát váltja ki szívünkben.

Fokozott ez érzésünk ma, amidőn megjelenésünk arra az évre esik, melyben Felséged töretlen erővel 80 ik évét töltötte be. A nagy életkor teljes testi és szellemi ruganyosságban, a delelő férfikor munkabíráásával és munkakedvével ritka adomány, mely örömteljes hálával tölti be lelkünket az isteni gondviselés kegyelme iránt. Növeli ez örömről még ama lélekemelő öntudat, hogy az egész művelt világ népei és koronás fői hódoló tisztelettel hajolnak meg, Felséged nagy emberi és fejedelmi erényei előtt.

Es van még egy szép és magasztos érzés, mely a monarchia mindkét államai polgárainak szívét betölti.

Voltak a közelmúltban napok, nehéz, válságos napok, midőn emberileg lehetetlennek látszott, hogy a monarchia békés uton érvényesíthesse kétségtelen jogait. A monarchia mindkét államának népei el voltak rá készülve, hogy fegyverhsz kell nyulniok. Vitéz hadseregünket magasan lobogó lelkesedés kísérte nehéz fáradaimaiban és mindenki boldog volt, aki a szent ünnepeken a meleg családi tűzhelytől elszakadt, távol messzeségben vésszel és viharral dacoló fiainkat a szeretett jeleivel megörvendeztetette.

Az összetartozandóság érzete nép és hadsereg között Felség hosszú uralma alatt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hajón.

— Charles Jourdain. —

Dorothy a felső fedélzeten állott s lenézett az alatta szorgoskodó emberekre. Szevedélyes öröm lüktetett benne. Az a látvány, ami szemei elé tárult: a jövő-menő emberek sűrűs-forgása, a nagy csomagszállító szekerek, mindez egyet jelentett előtte: a hazamenetelt. Boldog volt, hogy senkit sem ismer a tolongó emberáradatban s hogy egyedül állva gondolhat arra a boldogságra, a minék elérését hat hónap óta várta: az otthon viszontlátására.

— Senki se értene meg — mormogta önmagának — ha tudná, mily lázzal számoltam minden percet, a mióta eljöttem az otthonomból. Hiszen tudják, hogy én magam vágytam külföldre, meglátni az ó-világot, a vén Európát. De most, hogy mindent láttam, a mit hat hónap alatt látni lehet, oly nagyon erőt vett rajtam a honvágy, hogy talán belehalnék, ha még tovább itt kellene maradnom.

Az utolsó figyelmeztető hárangszó is elhangzott már, az utolsó utas is felkereste kabinját vagy helyét s Dorothy bizonyos meghatottsággal érezte megmozdulni a hajót, a mint a dokkokból kizöklent az angol csatornára.

A szemei könnyesek lettek, s így szólt önmagához:

— Vajjon látom-e még e partokat valaha? — De hiszen mindegy. Ami bámuló szemeim elé fog kerülni nem sokára, a szülőföldem szép határa lesz!

Sóhajtvá emelkedett fel megdőlt helyzetéből —

kezzeivel a korlátra volt támaszkodva — s mikor megfordult, szeme egy fiatal ember tekintetével találkozott, aki már jó ideje ott állott a háta mögött, s a világ legnyugodtabb mosolyával nézett a szemébe.

— Henry — mondta Dorothy — életemben még soha sem lepott meg így semmi fogalmam sem volt róla, hogy maga is ideát van.

— Tudtam, hogy meg lesz lepetve, ha meglát, s azért nem árultam el ittlétemet, hogy ebben a meglepettségében gyönyörködhessem. Remélem, örül, hogy lát? En el vagyok ragadtatva, hogy itt találom.

— Oh, nagyon örülök — felelt Dorothy szívesen — Pearsonékat Bruxellesben hagytam, azaz ott váltam el tőlük, s most egészen egyedül vagyok. Igazán pompás, hogy egy otthoni régi jó barátira találtam! Régen itt van már?

— Négy hónap óta. És önnek ezt nem ir-ták volna meg?

— Nem, talán elfelejtették.

Dorothy örült, hogy az utat egy jó ismerős társaságában teheti meg hazáig. Régen ismerték egymást Henryvel, de azért nem voltak sokat együtt azelőtt. Többnyire nagyobb bálokon találkoztak, de az otthon melegségében, intimitásában alig. De valamikor régen mint kis gyermekek együtt játszottak, s azért nevezték egymást most is a keresztnevükön.

— Milyen kedves, jó ember ez! — gondolta nem egyszer, mikor az körülötte szorgoskodott a fedélzeten, a térdeire tette plaidjét és párnát helyezett a feje alá. Sokszor azt is elmondta önmagának, hogy jó, hogy ez a gőzös olyan lassu. Nem mintha nem vágyott volna

éppen olyan nagyon haza, mint eddig, de teljes mértékben élvezte az utazást. Egyszer az is megfordult a fejében, hogy vajjon nem Henry teszi-e neki olyan kellemessé a hajón való életet. S mosolyogva válaszolt önmagának: — Persze, hogy ő! De hát ez természetes. Ó oly jó és kedves!

— Tudja-e — kérdezte egy reggel tőle Henry, — hogy sok szép leány van a hajón?

— Igen, — válaszolt Dorothy szórakozottan — a canadai leányok mind szépek.

— Észrevette-e azt a szölkét, a csodálatosan könnyed hajával?

Ó a legszebb valamennyi között. Nézze, hogyan járzik a szél a hajával!

— Milyen jó megfigyelő ön — szólt Dorothy szárazon.

Később, dél felé, Henry vagy két óra hosszat beszélt a csodálatos haju canadai leánnyal, s Dorothy tudta és látta ezt s százszor is elmondta önmagának, hogy nem törődik vele. Hogyan is lehetne arra reménye, hogy az egyetlen igazán megnyerő külsejű férfi a hajón egyedül ő vele foglalkozzék? Es aztán, ő maga is szeret egyedül lenni. Nem is volna kellemes, ha mindig sarkában lenne valaki. De mégis, mikor végre Henry hanyagul ledőlt a mellette levő fekvőszékre, s azt mondta neki: — Csak lódtam, Dorothy, az a leány nem olyan a milyennek véltem, egyenesen hülye, Dorothynek megkönnyebbült a lelke s olyan elmésen, melegen és szellemesen társalgott, hogy Henry egész nap vele maradt.

Végre elérkezett az utolsó nap is.

Dorothy azt mondta önmagának, hogy ime, vágya teljesedett, elérte Ausztráliát, kedves hazáját. De hiába csodálko ott, a szívében nem jött felelet ajkának és gondolatának e felujon-

sohasem volt bensőbb és teljesebb, mint e válságos napokban. S a hűség a trónhoz és hazájához oly erős volt, hogy csak egy nagy, hatalmas és szent érzés fogta el Felsőged minden hű alattvalóját: meghozni minden áldozatot, hogy derék hadseregünk minél fényesebb győzelmet arathasson a reánk erőszakolt és kikerülhetetlennek látszott harchan. E mellett elnémult minden érzés, még a szülők, rokonok és barátok természetes aggodalma is veszélyben forgó drága szeretteiért.

Csak amikor elvonult a fürgeteg, akkor tört ki a gyötrött idegekből a megkönyebülés fohásza. És amikor milliók szemében ragyogott, az a köny nem a fájdalom, nem is az öröm — a mérhetetlen hála könnye volt azon nagy és jószágos uralkodó iránt, akinek nemzedékek tapasztalatán érlelt bölcsessége és minden alattvalóját egyformán felölélő atyai szíve vitte végbe egyedül azt a csodát, hogy oly fényes és vértelen győzelmet arattunk, amelynek dicsőségére egyetlen alattvalójának áldozata sem vetett árnyat.

Mindezen érzésünket, melyek e pillanatban szívünket, lelkünket átjárják, amelynek visszaadására szegény a leggazdagabb nyelv és halavány a legragyogóbb költői képzelet, Felsőged ezen hű magyar országos bizottsága azon egyszerű szavakba foglalja össze, amelyek édes, szeretett hazánkban a négyes folyamok partján és a hármass hegyek tövében milliószoros visszhangra találnak minden magyar szívében: Eljen, sokáig éljen a magyarok királya! (Viharos éljenzés.)

Ófelsége ezután a következő beszédet intézte a magyar delegáció tagjaihoz:

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztosítása, melyet az imént kifejezésre juttattak, élénk megelégedéssel és meleg hálával tölt el. Az országos bizottságok legutóbbi ülésézése idején, egy a monarchiára nézve jelentős esemény folyt le. Ugyanis akkor hirdetem ki uralkodói jogaimnak Boszniára és Hercegovinára történt kiter-

jesztését. Különös megelégedésemre szolgál, hogy az erre vonatkozó akció békés uton teljes sikerre vezetett.

Az európai helyzet, mely egy ideig fenyegető feszültséget mutatott, örvendelen tisztult. Megnyugvással közölhetem önökkel, hogy a német birodalommal és az olasz királysággal fennálló szövetségeink, ha lehet, még szorosabbakká és bensőbbé váltak. Igen kielégítő az összes többi hatalmakhoz való viszonyaink is.

Azon várakozások, hogy az Ausztria-Magyarország és az Ozmán birodalom közötti viszony kedvezően fog fejlődni, az 1909. év tavaszán létrejött entente jegyzőkönyv folytán beteljesültek; valamint a többi hatalmak, úgy mi is legjobb kívánságainkkal kísérik az ezen állam erősítésére irányuló törekvéseket.

Hadügyi kormányzatom az országos bizottságnak utólagos alkotmányos hozzájárulását fogja kérni azon rendkívüli kiadásokhoz, melyek a múlt évi külügyi válságok alatt elkerülhetetlenek voltak. A hadsereg és a tengerészetnek ezáltal elért nagyobb készenléte folytán kormányom azon helyzetben volt, hogy a békés politika terét nem kellett elhagynia.

E tapasztalat ösztönzés arra, hogy a véderő harcképességének fenntartásához okvetlenül szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsáttassanak és ezáltal a monarchiának a lehetőség megadásuk, hogy saját érdekei mellett az európai béke érdekeit is hatályosan képviselhesse. Az erre való készség azonban mindig csak a monarchia két államának pénzügyi teljesítő képessé-

gére való figyelemmel lesz igénybe veendő.

Ehhez képest hadügyi kormányzatom az 1910. évre szóló előirányzati többletet a legszükségesebbre szorította. Az erre vonatkozó javaslatokban a zsoldilletményben álló egyének anyagi helyzetének javítása tekintetbe vétetett.

Az alkotmányos intézményeknek Bosznia és Hercegovinában általam két évvel ezelőtt kilátásba helyezett életbeléptetése azon célból, hogy a lakosság a tartományi ügyek intézésébe bevonassék, immár tényé vált. Az első bosnyák-hercegoviai tartománygyűlés a folyó év nyarán ülésezett. Kifejezést kívánok adni azon bizodalomnak, hogy ez új intézmény működése, kormányom igyekezetével összhangban, a tartomány művelődési és anyagi haladását elő fogja mozdítani.

A benyújtott előterjesztéseket hazafias buzgalmukra és kipróbált belátásukra bizván, teljes szívből üdvözölöm önöket. (Lelkes éljenzés.)

Aehrenthal expozéja.

A delegációs ülés délután 4 órakor vette kezdetét Perczel Dezső elnökle mellett. Az ülésen elsősorban Aehrenthal külügyminiszter terjesztette elő expozéját. Expozéjának elején a lefolyt politikai eseményekről számol be, majd rátér az annexióra. Bosznia és Hercegovina annektálására a monarchiának föltétlenül szüksége volt, mert csak ezután rendezhették Törökország és a monarchia közti viszonyokat. Ezután áttér a keleti kérdésre, amelyben a krétai ügy van előtérben. A monarchia álláspontja itt semleges, illetve tartózkodó. Végül bejelenti, hogy a monarchia a nagy hatalmakkal jóviszonyban van. Az expozé 20 percig tartott, utána az ülés véget ért.

Tisza és Kossuth Bécsben.

Bécs, okt. 13. Tisza István gróf Bécsbe érkezett. Tisza megérkezése után pár órával érkezett meg Kossuth Ferenc is. Kossuth Ferenc részt vett az udvari fogadtaláson.

Kormányválság a készfizetés miatt.

Az illetékes magyar kormánykörök nem bíznak abban, hogy a készfizetés kérdésében megegyezés fog létrejönni és nincs kizárva, hogy ebben a kérdésben belátható időben válságos fordulat fog bekövetkezni, amelynek nagyon messzemenő következményei lesznek. A magyar kormány tagjai megegyeznek azon fölfogásukban, hogy a kabinet a bankszabadság meghosszabbítását nem képviselheti a parlament előtt, ha a készfizetések megkezdését nem tudja biztosítani. A magyar kormány úgy van elhatározva, hogy a bank vezetésével a bankszabadság meghosszabbításáról addig nem kezdi meg a tárgyalásokat, míg az osztrák kormánnyal a készfizetések dolgában meg nem állapodik. A magyar kormány abban az esetben, ha ebben a dologban programját nem tudná megvalósítani, ebből az ezzel járó összes konzekvenciákat le fogja vonni. A jövő héten okvetlen be kell következni döntésnek arról, hogy a bankszabadsággal mi történjék, mert ha idejében nem következik be kedvező fordulat, akkor nagyon valószínű, hogy a kérdés belátható időben válságos fordulatot fog venni.

gására. Azt érezte keserűn, hogy fáj neki itt hagyni a hajót.

Ott ült, közel a korláthoz, hosszú székében, s lábai előtt ült Henry. És ő egyre a férfinak erős és mégis olyan szép arcélét nézte. Egyszerre Henry megfordult és szemük találkoztak. A férfi tekintete komoly, csaknem szomorú volt.

— Nagy bolondot csináltam magamból a nyáron — mormogta.

Dorothy ideges lett, maga sem tudta miért, de ezért így válaszolt: — Igazán? És miben?

— Ugy jöttem vissza a hazámba, hogy szerelmes vagyok egy leányba, a kinek nincs jogom szeretni. Nem akarok leszállani erről a hajóról. Ha kapitány lennék azonnal megfordítanám és visszaparancsolnám Európába.

Dorothy összekulcsolta a kezét.

— Mért nincs joga őt szeretni? — kérdezte halkán.

— Mert mikor eltávoztam Ausztráliából, egy más leánnyal voltam már eljegyezve.

— Oh — mormogta Dorothy, — ezt nem tudtam.

— Senki sem tudta — telelte a másik szomorúan.

— A másik leánnyal Németországban találkoztam. És csak a mikor őt megismertem, akkor láttam be, hogy az első, az, a kivel jegyet váltottam, semmi reám nézve. Mikor megvizsgáltam a szívemet, azonnal szóltam annak, a kivel Németországban találkoztam, az elsőről. Ő is ausztráliai volt, de végzetünk úgy akarta, hogy Németországban simuljon össze a tekintetünk először. És mikor ezt elmondtam neki tet láttam, hogy viszonszerettetem, a helyett ésogy elmentem volna, — tovább is vele ma-

radtam. És most az egész össze van bogozva. Dorothy, maga okos leány, mit tenne a helyemen?

— Szakítson azzal, a melyiket kevésbé szereti — mormogta hosszú szünet után Dorothy nagyon hidegen.

— De ez önzés volna részemről!

— Nem. Most már nincs joga az elsőntől venni, miután a másodikat jobban szereti. Mondja meg neki őszintén és ő fel fogja oldani. Meg fogja érteni, hogy a szerelemnek nem lehet parancsolni, hogy önkényes, kegyetlen, rettenetes törvényei vannak...

A hangja megcsuklott és elhallgatott.

— Oh, be kedves, jó leány, hogy így megvigasztal — kiáltott fel a férfi. — Azt hittem, szigorubban fog itélni felettem.

— Miért itélném el? Hiszen nem tehet róla, ugyebár?

— Nem. De rendszerint a leányok nem tudják megérteni, hogy bogozhatja a férfi így a szálakat... Hiszen ők sohasem esnek ilyen tévedésbe!

— Mit tud maga arról? — kérdezte Dorothy szenvedélyesen és elfordította a fejét. — En tudnék magának két leánnyal beszélni, a kik rettenetes tévedésbe estek, s csaknem belepusztultak az ugyanazon férfi iránt érzett szerelmükbe!

Felállott helyéről, s türelmetlen mozdulattal kapcsolta össze felöltőjét.

De Henry mosolygott. Ő nem hitt a leányok tévedésében. És két órával később elváltak a dockok között...

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad-város törvényhatósági bizottsága tegnap kezdte meg október havi közgyűlését.

Ez alkalommal csak a polgármester havi jelentését hallgatta meg a törvényhatóság s ennek kapcsán magáévá tette a polgármesternek a Mezey Mihály emlékét megőrkítő indítványát.

A tárgysorozatban felvett ügyek tárgyalását pedig, tekintettel az izraeliták hosszú napjára, mára hallasztotta.

Mivel előzőleg nyilvánosságra került, hogy a közgyűlésre kitűzött ügyek tárgyalását a zsidó ünnepek miatt elhalasztják, a törvényhatóság keresztény tagjai is csekély számban jelentek meg.

Hlatky Endre főispán elnököl s jelen voltak: dr. Hoványi Géza, dr. Vucskics Gyula, Cser János, Tátray Sándor, Stark Gyula, Sulyok István, Szilágyi Ernő, Niedermann Antal, Czeglédi Sándor, Hankovics Ferenc, Balogh Döme, Kriszta Sándor, továbbá Rimler Károly polgármester, Gerő Ármán, főkapitány, Lukács Ödön tanácsos, dr. Thury László, v. főgúzsész, Köszeghy József v. főmérnök, dr. Mayer László v. főorvos Jablonszky Emil adópénztárnok, Juricskay Barna tb. tanácsnok.

A közgyűlés megnyitása után Juricskay Barna tb. tanácsnok. a jegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, amelynek a közigazgatásra vonatkozó részét már ismertettük.

Mezey Mihály emléke.

A polgármester jelentésében ezután az általunk már közölt kegyeletes szavakban emlékezik Mezey Mihály elhunytáról. Végül indítványozza, hogy a törvényhatóság a Kert utcát nevezze el Mezey Mihály utcának; festesse meg Mezey Mihály arcképét a városháza számára; részvétét jegyzőkönyvébe igtassa be s erről a gyászoló családot kivonatban értesítse.

Sulyok István állott fel szólásra. Teljesen magáévá teszi az indítványt s csak kötelességét teljesíti, ha a Mezey Mihály érdemeit méltató sorokhoz a maga részéről is mondhatja, hogy a függetlenségi politikai párt részéről is Mezey Mihály elhunyt felett érzett igaz részvétét tolmácsolja. Az elhunyt úgy áll előttünk, mint a város kimagasló polgára. Az általa képviselt politikai pártnak is gyászolni kell a város nagy veszteségét. Mezey Mihály emlékét úgy őrizhetjük meg méltóan, ha szívvel-lélekkel hozzájárulunk a polgármester indítványához.

Dr. Hoványi Géza megilletődéssel a saját és azon párt részéről, melyhez az elhunyt tartozott, hozzájárul az indítványhoz. Mély fájdalommal adóznab azon jeles férfi emlékének, aki évtizedeken keresztül igaz és őszinte polgára volt a városnak és buzgó munkása a közügyeknek, aki évtizedeken át a városnak szentelte életét s igyekezett ennek javát előmozdítani. Az indítványt mély megilletődéssel egész terjedelmében elfogadja.

Hlatky Endre főispán az indítványt elfogadottnak nyilvánítja, röviden kifejezve részvétét.

Nemcsak gyermekkori barátság fűzte az elhunyt kiváló férfiúhoz, de ő benne megtanulta ismerni a szinarany becsületességet s megtanulta tőle, miként kell a város érdekeit szíven viselni egy polgárnak, még a saját érdekeinek feláldozásával is. A fájdalom kifejezésével lelkéből csatlakozik az indítványhoz a maga részéről is.

Rimler Károly polgármester bejelentette, hogy Mezey Mihály halálával a közigazgatási bizottságban egy hely üresedik meg. December végén a közigazgatási bizottság több tagjának megbízatása lejár. A novemberi közgyűlésen tesz ezekről jelentést.

Végül indítványozza, hogy tekintettel az izraeliták nagy ünnepére, a közgyűlés többi tárgyait holnap tárgyalják s most halasszák el a tanácskozást.

Az indítványt elfogadták s a közgyűlés ma, pénteken délután folytatják.

A miniszterek Bécsben. Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt tíz órakor a bankgasei magyar palotában értekezlet volt, amelyen résztvettek *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök, *Berzeviczy* Albert, a képviselőház elnöke *Láng* Lajos a delegáció elnöke, *Zichy* Akos gróf, a delegáció alelnöke és az értekezlet további folyamán *Lukács* László pénzügyminiszter. A magyar kormány tagjai a holnapi napot is Bécsben töltik el. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter a holnapi nap folyamán alkalmasint folytatják az osztrák kormány tagjaival a múlt héten megkezdett tárgyalásokat. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter holnap éjjel visszautaznak Budapestre, ahonnan kedden térnek vissza Bécsbe. A delegációk ülésezése alatt tartandó legközelebbi közös miniszteri értekezlet idejét még nem állapították meg.

A szüret.

A nagyvárad szőlőhegyeken lezajlott az idei szüret. A város e fontos közgazdasági ágában befejezést nyert ismét egy esztendő, melyet a statisztikai hivatalnál úgy fognak jelezni: »középesen aluli.»

Oriási költséggel és befektetésekkel sikerült a szőlőhegyek rekonstruálása és szomorú, hogy a szőlőgazdák mégis sehogy sem tudják megtalálni a számításukat. Nem a bor értékesítésén mulik ez, mert hiszen ebben az évben is negyven koronaért már szüret előtt elkelt a termés legtekintélyesebb része, de a nehéz közgazdasági viszonyokon, az évről-évre ismétlődő abnormis időjárásán, szóval a produktum túlterheltségén.

Az idei szüret, a hivatalos megállapítás szerint igaz, hogy quavtumra közepes, de minőségére elsőrangú. Az árak horribilisan túlhaladták az előző évek átlagát, ami annak tulajdonítható, hogy a termés minimuma 17.05 százalék, míg a maximuma 20 százalék, sőt helyenként 22 százalék is volt. De hol marad a gazda haszna a két koronás napszámokért, az ezerféle fontartási és védekezési költség, az adó stb. mellett. Hol találja meg a kereskedő a hasznát, ha negyven korona átlagos árhoz még az apadást, a kerelési költséget, a minden városokat és államokat felülmúló fogyasztási adót is hozzá adják.

Ebből a negyven koronás »középen aluli» ideai szüretből, sajnos, a hajdan viruló magyarországi szőlőtermelés, ez igen fontos hazánkbeli közgazdasági ág csődjét állapítjuk meg. Es mindezt köszönhetjük a városok, sőt az állam önző politikájának a szőlőgazda közönséggel szembeni indokolatlan semmibe vesésének.

A városok országos kongresszusa programjában már régen ott kellene szerepelni a boritaladó eltörlésének, — ami nem csak könnyítené a borértékesítést, — de az államnak hathatós erkölcsi eredményeket is garantálna. Ezek az erkölcsi eredmények nyilvánulnának: a köznépi testét és lelkét ölő pálinka ital élvezetének csökkentésében, a magyar bor teljes külföldi verseny képességében, ami a magas fogyasztási adó mellett lehetetlen, továbbá közvetve nyilvánulna az ország szőlőgazdáinak teljes boldogulásában. Egy a földből élő tekintélyes osztály boldogulása van

ehez az egy feltételhez kötve, ami évenként sok ezreket adna, ahelyett hogy kivenne az állam zsebéből.

Es még egyet. Rendezni kell az agrár kölcsönt, mely olyan terheket ró a filoxera pusztítása óta ma még ugyszólván csecsemőkorát élő magyar bortermelésre, hogy ezek a terhek évek óta talán a filoxera pusztítását is jóval felül mulják.

A nagyvárad hegyközség elnöke minden közgyűlésen, hosszú évek óta ismétli ezeket a panaszokat. Hosszu évek óta ismétlődő panaszra, pusztában elhangzó szó maradt. De hisszük, hogy az ideai szomorú szüret — mely ismétljük — a szőlő gazdaság csődjét jelenti, olyan impulzust fog adni e kérdések előbbre vitelének, hogy maga a kormány is, melynek a közgazdaság iránti nemes tendenciái elvitathatatlanok, be fogja látni e bajok súlyosságát és gyorsan sietni fog azok orvoslására.

UJDONSÁGOK.

* **A trónörökös Budapesten.** A gyermekszanatórium tanácsa tegnapelőtt ülést tartott gróf *Zichy* János kultuszminiszter elnökelete alatt, amelynek kiemelkedő mozzanata volt az elnököl miniszter bejelentése, hogy a trónörökös fenkölt szellemű nejét *Hohenberg* Zsófia hercegnőt a szegény gyermekek szanatóriumának fővédőjéül megnyerte. A fenséges asszony az új gyermekvédelmi mozgalom sikere érdekében a tavasszal tartandó »diszülésre Budapestre jön. *Antal* Gábor szuperintendens indítványára kimondották, hogy egy több száz ezer aláírást tartalmazó anyakönyvvel fogja a szanatórium tanácsa hódolatát a fenséges asszony iránt lerójj. — Elismerés és hála illeti gróf *Zichy* János vallás és közoktatási minisztert, hogy közelebb hozta a nemzethez ezzel is a trónörökös nejét, mert ez az első alkalom, hogy ő fensége Magyarországon valamely jótékony intézmény iránt érdeklődik. A nevének fényét és hatalmas befolyását odaadja valamely hazai áldásos egyesületnek.

A nvárad-olaszi hitközség új gondnoka. Az egyházmegye legtekintélyesebb hitközségének, Nagyvárad—Olaszának már régóta nem volt világi gondnoka. *Fetser* vikárius most betöltötte ezt is. Néhai báró *Döry* József és néhai *Sal* Ferenc gondnoki székébe olyan férfit ültetett Dr. *Hoványi* jogakadémiai tanár, s autonómiai képviselő és előadó személyében, aki minden tekintetben méltó a várad katolikus hívek bizalmára s érdemes azok hálijára. *Hoványi*nak másfél évtizedes katolikus közéleti működése biztos reményt nyújt arra, hogy új működési körében még több érdemeket fog szerezni az egyház, vallás és társadalom ügyeinek védelmében. Az új gondnok folyó hó 20-án veszi át a gondnoki tiszteletet.

* **A józsefvárosi plébános kiténtése.** A király, mint a hivatalos lap jelenti, *Kriszán* Mihály, budapest-józsefvárosi apátplebánosnak a III. osztályú vaskoronarendet adományozta.

* **A népszámlálás a hegyen.** *Markus* János hegybíró előterjesztést tett Nagyvárad város tanácsához, a népszámlálásnak a hegyen leendő keresztülvitelére. A hegybíró javasolja, hogy a nagyvárad hegyen állandóan kintlakó mintegy 2558 lélek számlálásához öt számlálóbiztost küldjön ki a város.

*** A miniszter takarékosagra int.**

A belügyminiszter most utalta ki a székegyházi, berettyóújfalui, nagyszalontai, belényesi, élesdi és szalárdi szegénybetegek után felmerült gyógydíjak összegét, mely összesen 3810 korona és 95 filléri tesz ki. A kiutalás alkalmával több megjegyzést tesz a miniszter egyes rendelkezésekre. E megjegyzések közül kiemeljük azt, amely a szalárdi orvosra vonatkozik. A körorvosnak ugyanis meghagyja a miniszter, hogy a jövőben a takarékoságot is tartsa szem előtt és rendelkezéseit úgy eszközölje, hogy az lehetőleg a minta szerint legyen, ne pedig eddig még sohasem próbált speciális gyógyszer.

*** Miért utaznak az állatorvosok?**

Az állategészségügy őrei az állatorvosok, akiknek feladatuk minden esetben épp oly vizsgálatot tartani, mint az emberorvosoknak. Úgy látszik azonban, hogy az állatorvosok ténykedéseit nem veszik oly komolyan, mint ahogy ezt megilletné. Erről tanuskodik a földmivélségi miniszter leírata, melyet tegnap intézett az alispánhoz. E szerint Platz Károly margittai állatorvos kiszállott Bánfalvára a sertés-orbánc folytán beállott zárlat feloldása végett. Hiába történt a kiszállás, a zárlatot nem lehetett feloldozni, mert a község a szükséges deszinficiálást nem fogadatosította. Később Kohányba utazott ki az állatorvos egy rühes ló megvizsgálása végett. Ide is hiába ment, a lovat elrejtették előle. Egy izben pedig Kókra ment ki Platz Károly egy hirtelen elhullott tehén megvizsgálása végett. Természetes, ide is hiába ment, a tehénnek nyoma sem volt, a kutyák széthurcolták darabokra. Eltekintve attól, hogy az ilyen esetek az állatállomány hátrányára is vannak, de az állam anyagi károsodását is okozzák, mert az állatorvos kiszállási költségeit a földmivélségi miniszter fedezi. Tekintettel azonban arra, hogy a tenti esetekben eredménytelen volt az állatorvos kiszállása és ez egyesek hanyagságán mulott, a miniszter nem fogja fizetni a költségeket, hanem az illető mulasztókon véteti be. A miniszter ezen eljárásával véget akar egyszer már vetni annak a nagy nemtörődömségnek, amellyel az állategészségügygel szemben viselkednek.

*** A megye kasszája még mindig üres.** A nyár folyamán valóságos izgalomba hozta a jegyzőket és nyugdíjas tisztviselőket az a hír, hogy üres lévén a megye kasszája nem kapják meg elsején a fizetéseiket illetve nyugdíjaikat. Hogy mégis ne szenvedjenek rövidséget a tisztviselők, az alispán szigorú parancsot adott ki, hogy a megyei pótdadókat kérlelhetetlenül hajtsák be. A rendeletnek úgy látszik azonban nincs elég fogantja. A számvevőség ugyanis most tette meg jelentését a megyei alapoknak szeptember havi maradványáról. A jelentés szerint a tisztinyugdíj, jegyzői nyugdíj, erdőőrzési, közkórházi és még néhány mezőgazdasági alap anyira hiányos, hogy azok pótlására gondolni sem lehet. A számvevőség kéri az alispánt, hogy felelőség terhe mellett utasítsa a főszolgabírákat a megyei pótdadók behajtására. Ha a hiányokat esetleg nem tudnák pótolni, úgy nagy zavarok állhatnának elő.

*** Hirtelen halál.** Tegnap délelőtt háromnegyed 12 órakor Szőke Gyula ártándi lakos napszámos a Biharmegyei kórházban jelentkezett fölvetél végett. A fölvetél után mintegy háromnegyed óra múlva Szőke Gyula hirtelen elhalt. A halál oka a megejtett orvosrendőri boncolás adatai szerint gyomorrák volt.

*** Az új vasuti felüljáró megvizsgálása.** A szolnok-nagyvárad vonal 1735-36 szelvényei közt épített új felüljáró valamint a kapcsolatos összekötő utrészek teljesen elkészülvén, a rendes forgalomnak átadhatók. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ezen háromágú utfelüljáró megvizsgálása, forga omba helyezése és átvételének határidejéül az 1910. évi október hó 26 ik napjának délelőtti 9 és fél óráját tűzte ki, a bizottság összejöveteli helyéül pedig Nagyvárad főállomás főnöki irodáját jelölte meg. Ezen eljárásához az érdekelt tulajdonosokat meghívom és egyidejűleg értesítem, hogy a szóban levő utfelüljáró használatba vételével egyidejűleg az eddig az 1733-34 és 1735-36 szelvények közt fenállott pályaszinbeni utátjárók, valamint az építés ideje alatt az utóbbi helyett az 1736-37. szelvények közt fenállott ideiglenes pályaszinbeni utátjáró is meg fognak szünni; miért is az érdekelték a netán előállott sérelmeiket ezen eljárás alkalmával előterjeszhetik. Nagyvárad, 1910 október hó 1. Rimler Károly polgármester, mint elnök.

*** Elkobozott kivándorlásra csábító felhívás,** Missler F. brémai kivándorlási ügynökségtől ez év augusztus 3-án kivándorlásra csábító felhívás érkezett Derecskére id. Zákány Lajos gazdálkodóhoz, a melyet azonban a hatóság lefoglalt. Az iratot hivatalosan áttették a debreceni törvényszékhez, amely Zákány Lajos kihallgatása után a nyomtatvány megsemmisítését rendelte el.

*** Vitális hagyatéka.** Sárret hírhedt haramiája, Vitális Imre hagyatéka felett a közel jövőben fog intézkedni az árvaszék. Az öngyilkos halálesetét most terjesztette be a berettyószentmártoni előjáróság. E szerint Vitális Imre 30 éves volt s 1910 szeptember 24-én d. u. fél 2 órakor halt meg. Foglalkozása földműves volt. Két gyermeke maradt hátra Eszter, aki 1907-ben és Sándor aki 1910 szeptember 3-án született. A haramia felesége Vitális Eszter. A hagyaték a berettyószentmártoni 29. és 30. számú betétben foglalt lakóház, melyet az özvegy kíván használni. Az árvaszék a haramia árvái részére gyámul az özvegyet, Vitális Imrénét rendelte ki.

*** Elhunyt elmebeteg.** Az elmebórházban Tóbes János 38 éves elmebeteg tegnap reggel hirtelen elhalt. Nevezett, aki epilepsiában szenvedett, tegnap reggel 7 órakor a fürdőszobába ment, ahol hideg zuhanyt vett s aztán egy meleg vízzel telt kádba ült. Alig ült bele a kádba, epileptikus rohamai elővették s mire az ápolók a kádból kivették meghalt. A halál oka valószínűleg szívszélhűdés volt. Ezt különben az elrendelt orvosrendőri boncolás fogja pontosan megállapítani.

*** Véres bűntény az Aréna-uton.** Szenzációs bűntény hírért közölték tegnap délelőtt a fővárosi rendőrséggel. Az Aréna-uton posztoló rendőr délelőtt féltiz tájban az Aréna-ut 132. számú ház előtt, az utca kövezetén egy újszülött gyermek holttestére akadt. Olyan körülmények között feküdt ott a gyermek, mintha az ablakból dobták volna ki. A rendőr a mentőkért telefonált, akik megvizsgálták a gyermeket és konstatálták, hogy nincs már benne élet. Azonban még egy borzalmas dolgot is konstatáltak: a szerencsétlen kisgyermeknek mindkét karja le volt vágva. A főkapitányság részéről dr. Menning fogalmazógyakornok és dr. Várady rendőrorvos mentek ki a helyszínére, hogy a vizsgálatot megejtsék. Eddig még nem tudták konstatálni, hogy a kis gyermeket az aklakból dobták-e le, vagy pedig úgy helyezte valaki oda a megcsontított gyermeket az uttestre. A rendőri bizottság még nem fejezte be a vizsgálatot.

*** Halálozás.** Nánth János nagyvárad-i fényképész, élete 46. évében, hosszas szenvedés után tegnapi délután elhunyt. Temetése ma, pénteken, október hó 14 én délután 3 órakor lesz a Szent László-téri Kovács-házból.

*** Meglopott vendéglős.** Benrád Albert vendéglősnek kellemetlen hírt vit: tegnap reggel Stetan János hetes Nevezett vendéglőjébe ugyanis ismeretlen tettes a Passage felőli ajtón álkulcsossal behatolt s a sörcsarnokban levő zákos asztalfiókból egy arany gyűrűt s egy zacskóban 100 korona készpénzt elvitt. Az arany-gyűrűben 2 brillians és egy smaragd-kő volt, értéke 170 korona. Tettes munkája végeztével a Kossuth utcai ajtón távozott.

*** Disznópörkölés zárt helyen.** Balog Imre nagyszalontai hentes mester olyan készüléket talált föl, amelynek segítségével a leölt disznót zárt helyen lehet pörkölni. A feltaláló készülékét szabadalmaztatta.

*** Rejtélyes halál.** Sápáról jelenti tudósítónk: tegnap délelőtt Körtvélyesi Antal 57 éves lakost testvéreinek tanyáján a kutban halva találták. A nyomozás megállapította, hogy Körtvélyesi Antal öngyilkosságot követett el. Egy levelet hagyott hátra, melyben anyagi zavarokat és gyógyíthatatlan betegséget hoz fel okul. Az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

*** Leesett a padlásról.** Belényesről jelenti tudósítónk: Demján Tódorné buntyesdi lakos tegnap felment a padlásra ruhát teregetni. Lejövet a létra megcsuszott és az aszszony leesett a földre. Agyrázkódást szenvedett és pár percnyi kintlódás után meghalt. Az ügyész a temetési engedélyt megadta, mert senkit sem terhel gondatlanság.

A legújabb!	A legszebb!
Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
	Gyermekruhák
Készen és méret után olesó szabott áruk mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.	
SPITZER BÉLA	
Nagyvárad, Rákóczi-ut.	
Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.	

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében október hó 14 én a következő gyönyörű színezésű és pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva 1. Apuska szabadnapja. 2. Habsburg Rudolf. 3. Róma látképe. 4. *Heliogabalus!* Film d Art. 5. Elitelt álma. 6. *Vak vagy oh szerelem.* 7. A pénz. 8. Armion völgye. Belépti díj nincs előzékeny kiszolgálással. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örlei kávéház tulajdonosok.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
: kedvező árban :
REICHARD - áruháza
:: czégnél kaphatók. ::

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, be-
rendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Lám-
térén nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem
s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek.
Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasa-
lókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron
házhöz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

A recept-gyárosok.

A munkáspénztárban éjjel-nappal folyik a
rovancsolás, Sándor László kapitány állandóan
kihallgatja a pénztár alkalmazottait és a viz-
gálatot igyekeznek kiterjeszteni más gyógysze-
részek ellen is.

Az „Apostol” gyógyszerár 1908. óta ma
már a harmadik kézből van. 1908. óta adta el
Halápy Frigyes Örkényi Hugó gyógyszerésznek
és míg Halápy alatt dr. Fränklnek egy receptje
sem fordult elő a gyógyszerárban, mihelyt
Örkényi átvette, sűrűn keresték fel a betegek
a patikát Fränkl Lipót receptjeivel. A munkás-
pénztár gyanúja ezért Örkényi ellen irányult és
garmadával szállították a Fränkl receptjeit Sán-
dor Lászlóhoz. Örkényit ki is hallgatták, de
állhatatosan tagad.

A vizsgálatot kiterjesztették Fränklen ki-
vül még egy orvosra és egy váci köruti gyógy-
szerészre, a kiknek neveit azonban a rendőrség
egyelőre titokban tartja. A mai vagy holnapi
nap folyamán azonban beidézik őket és akkor
ki fog derülni, kikről van szó.

Megjelent a főkapitányságon Glük Gyula
orvos, szanatóriumtulajdonos, a terhelt Glüök
Dezső bátyja és azt igyekezett bizonyítani Sán-
dor kapitány előtt, hogy fivére nem épelméjű
Bizonyítékul többek közt azt hozta fel, hogy
boldog-boldogtalant be igyekszik rántani a val-
lomásaival. Az orvos állítása szerint fivére már
régén nem beszámítható.

A rendőrség jegyzőkönyvében nincs annak
nyoma, hogy a terhelt beismerő vallomását
visszavonák volna.

Sándor László lepecsételte az iratokat és
bűnjeleket és délután két órakor a terheltet
átkísértette az ügyészségre.

Pető Sándor képviselő a munkáspénztár
nevében kérvényt nyújtott be, a melyben a
terhelt egész vagyonára kéri a biztosítási
végrehajtást huszonegyezer korona szenvedett
kár erejéig.

TANÜGY.

A magyar nyelv tanítása.

A vallás és közoktatásügyi miniszter rendeltét
közölte a hivatalos lap a nem magyar tanítás-
nyelvű, államsegélyt élvező községi és azon
hitfelekezeti elemi népiskolákat illetőket, ame-
lyek az iskolafenartó által jóváhagyott tani-
tási tantervvel nem rendelkeznek. A rendelet
főképp a magyar nyelv tanításáról szól s előírja,
hogy miképpen kell tanítani a kis gyermeke-
ket a magyar nyelvre.

A rendelet értelmében az első osztályban
az iskolai rendtartással kapcsolatos megszólítás,
figyelmeztetés, a mindennapi köszönés formái,
az iskola és iskolai élet, az emberi test részei,
a családi élet, a gyermek foglalkozása, az épü-
let, az udvar, a kert és a magyar gyermekjá-
tékok tanítandók.

A második osztályban a templom, a köz-
ség, a lakosság, a nap részei és a haza, a szü-
lők iránti tisztelet, a pénz és gyermekjátékok,
testgyakorlat továbbá magyar írás és olvasás.

A harmadik osztályban magyar beszélge-
tés. A község határa, földrajzi alapfogalmak,
növények és állatok védelme, emberszeretet,

igazmondás, vallás erkölcsi elbeszélések, pénz-
nemek, értékek, továbbá írás, olvasás.

A negyedik osztályban a falusi élet ese-
ményei, a gazdasági munkák, a határos vár-
megyék, Magyarország, takarékoskodás, törvény-
tisztület, magyar történelmi mondák, vallásos és
hazafias költemények, számvetés, testgyakorlat,
kézimunka, továbbá írás és olvasás.

Az ötödik és hatodik osztályban az egyik
évben magyar beszélgetések a törvényhatósági
igazgatásról, a közegészségről, a tanult számok
alkalmazása, írás és fogalmazás, a másik évben
szintén magyar beszélgetés, a közegészség, a
cseléd-törvény, a természetrajz ismertetése és a
tanult számok alkalmazása az otthoni és gazda-
sági életben. Végül írás, olvasás és fogalmazás.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közön-
séget, hogy őszi szövet újdonságaink
már megérkeztek. Kérjük t. meg-
rendelőinket, hogy őszi megrendelé-
seiket mielőbb eszközölni szivesked-
jenek, mert most még a szorgosabb
munka előtt jutányosabban tehetünk
eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfiniszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

EGYESÜLETEK.

A Katholikus Kör választmányi ülése.

Tegnap d. u. 6 órakor tartotta a Katho-
likus Kör rendes havi választmányi ülését. Je-
len voltak: dr. Karácsonyi János egyházi el-
nök, dr. Vucskics Gyula egyházi alelnök, Dus
László világi alelnök, Imrik S. Zoltán, Ho-
ványi Gyula, Géczy Lajos, dr. Krüger Aladár,
Vattay József, Kelemen Kálmán, Bodnár János
és Imrik Gusztáv titkár.

Dr. Karácsonyi János elnök a gyűlést meg-
nyitván, résztvevő szavakkal emlékezett meg
a választmány az utolsó vál. ülés óta el-
hunyt régi érdemes tagjairól, id. *Felinek* Fe-
rencről és *Kugler* Albertről.

A folyó ügyek során elhatározta a vá-
lasztmány, hogy a X. Katholikus Nagygyű-
lésen küldöttségileg képviselteti magát. A vá-
lasztmány tagjai között azonnal többen beje-
lentették részvételüket. A választmány fel-
hívja a Kör tagjait, hogy a nagygyűlésen mi-
nél számottevőbben vegyenek részt, jelentkezni
november 1. ig tehet dr. Imrik Gusztáv titkár-
nál, hogy a résztvevők a tagsági jegyet s ked-
vezményes vasuti jegy váltására szolgáló iga-
zolványukat minél előbb megkaphassák.

Elhatározta a választmány, hogy az ör-
vendetes fejlődésnek induló klubélet további
fellendítése céljából két új billiárd-asztalt sze-
rez be.

Új tagokul felvették: Thierjung József
m. kir. posta s táv. számtanácsos, Meskó Já-
nos g. kath. ruthén kántor, Kopócsi Géza ta-
karékpénztári tisztviselő, Liszka Gyula iroda-
tiszt, Weidner Antal p. ü. számgyakornok,
Staintz László p. ü. számvizsgáló, Máté An-
drás ny. tanító, Fluck Dezső joggyakornok,
Csernay Géza, Szilágyi József káptalanitiszt,
Borostyánkőy János tanító.

Legmegbízhatóbb árúház	
<p>Ne vegyünk Parti árúkat! ahol csak becsapódhatunk és rossz állott holmít vehetünk. Menjünk</p>	<p>Radó és Kertész Kossuth-utca 2. sz. - Telefon 10-30. sz. Női divatruházába, ahol a nagy őszi occasio megkezdődött és a friss kész új árut ép oly olcsón szerezték meg és mindég azt vehetjük, amire szükségünk van. Nézzük meg kirakatait. Elsőrendű vászon és asztalneműk, szőnyegek, függö- nyök, kosztüm és blúz kelmék, sejtsem csipke és szállag feltűnő olcsó árakban.</p>
Figyelmes kiszolgálás. Tel. 10-30.	

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Muzsikus leány.

Szombat: Erdészleány. (A szerző dirigál.)

Vasárnap: d. u. János vitéz.

Vasárnap este: Amor, a pénzügynök.

Jarnó György Nagyváradon. Az
éjjeli gyorsvonattal Jarnó György, a híres
bécsi zeneszerző már Nagyváradra érkezett s
ma délelőtt már ő dirigálja a próbát. — A
rendkívül szimpatikus külsejű híres muzsikus
nagyon hasonlít Beleznay Antalhoz, a jeles
nagyváradai karmesterhez. Már az éjjel több
újságíró előtt Jarnó rendkívül szimpatikusan
beszélt a nagyváradai színházról.

— Lehár nagyon sok jót mondott az
önök színházáról. Az igazat megvallva a Mu-
zsikus lány pesti premierje nagyon elkedvet-
lenített s nem is akartam megnézni a darabo-
mat magyar színpadon. amíg Lehár oly lelke-
sedéssel nem beszélt a nagyváradai előadásról.
Később aztán hasonló jó híreket kaptam az
önök színházáról s kivált a zsbrettjeikről több
nagyváradai ismerőstől s e véleményekben
bizva örömmel jöttem el ide, hogy két estén
eldirigáljam két legkedvesebb darabomat, a
Muzsikus lányt és az Erdész lányt. Mondha-
tom, hogy a Muzsikus lány a német színpa-
dokon rendkívül nagy sikert aratott, amiben
azonban nagy része van az én ötletes librettis-
támnak, aki oly rokonszenves talpra esett
szövegkönyvet írt a muzsikámhoz.

A rendkívül szimpatikus zeneszerző
még sokat beszélt a darabjáról és érdeklő-
dött a Zsigmondi Anna alakítása iránt. Mikor-
elmondtuk neki, hogy mily pompás egészséges
humorral játsza és mily szépen éneklé ezt a
szerepet, boldogan mosolyogva mondotta:

— No azt hiszem Várad megvigasztal a
budapesti kudarcért.

Jarnó a Pannonia szállóba hajtatott ahol
a 11-es szobát Erdélyi Miklós már tegnap le-
foglalta a színház vendégének.

A ma esti előadás iránt rendkívül nagy
az érdeklődés. Dacára, hogy a mai és holnapi
előadás bérlétszűnetben megy, a jegyek java-
részét már tegnap szétkapkodták s a bérlők
elővételi jogát csak ma délig veheti figyelembe
az igazgatóság.

Uj műsor a Pannoniában. Változatlanul nagy érdeklődéssel kíséri a közönség a Pannonia kávéház mozi előadásait, amelyek hétről-hétre a leggazdagabb műsort nyújtják. Ma ismét hét új felvétel kerül színre, amelyek a következők: 1. Észak fjordjai. 2. Vizes lakodalom. 3. Más szelleme. 4. A pástor szerelme. 5. Titokzatos szegény. 6. Nick Vinter. 7. Riladora.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

TÁVIRATOK.

A francia vasutas sztrájk.

Páris, okt. 13.

Az orleans-vasut alkalmazottai este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy haladéktalanul beszüntetik, a szolgálatot.

Lyon, okt. 13.

A Páris-Lyon-Mediterraine vasut hálózat alkalmazottainak nemzeti syndicatusa az általános sztrájkot proklamálta, amely éjjelkor kezdődik.

Páris, okt. 13.

Megerősítést nyer, hogy a vasutas sztrájk-kal kapcsolatban számos elfogatási parancsot adtak ki, melyeket holnap reggel hajtanak végre. A belügyminisztérium tegnap este közölte, hogy a keleti vasut összes vonalai elindultak és hogy a párisi—lyoni—mediterrain vonalon a forgalom normális.

Páris, okt. 13.

A kőművesek este gyűlést tartottak, melyben elhatározták, hogy reggel általános sztrájkba lépnek. Az államvasuti alkalmazottak syndicatusa proklamálta az általános sztrájkot, hogy követeléseiket keresztülvígység Bizottságot küldtek ki, melynek feladata lesz a munkabeszüntetés időpontját megállapítani. A keleti vasut mozdonyvezetői és fűtői sztrájkba lépnek.

Páris, okt. 13.

A mozgósítás megtörtént és ezzel a kormány majdnem 30.000 hadköteles, illetőleg tartalékos vasutast rendelt holnapról fogva három heti gyakorlatra fegyver alá.

Katonai mozgósítás aligha fog segíteni, sőt félt, hogy a mobilizálás még inkább fel-tűzeli a sztrájkolók harci kedvét és munkabeszüntetésre fogja bírni a rokonszámakat. A gőzhajózársaságok alkalmazottai máris mozgó-lódnak, a közúti vasutak is könnyen megáll-ak, a világitási munkások ultimátumot küld-

tek a városi hatóságnak és ha két hónap előtt felállított bérköveteléseik hamarosan nem teljednek, sötétség borul Páris városára.

Dus aratásuk van a pályaudvarok körül a bérkocsiknak és automobilonak. Kétfogatu bérkocsik hallatlan árat követelnek azoktól, akik Páris környékén levő házaikba akarnak visszajutni. A pályaudvarok körül temérdek automobil áll és a softőrök hetykén kiáltják le a bakról a türelmetlenül várakozó utasoknak az árat. Kartel jött létre köztük. Párisból Amiensbe, Lillebe, Compiégnebe 3—700 frankot követelnek az autók. És van fuvar bőven.

Páris, okt. 13.

A sztrájk óráról-órára terjed. A sztrájkolók nyílt pályákon állítják meg a vonatokat és ott hagyják. A jelzőkészülékeket elrontják. A telefon- és táviró-huzalokat elvagdadják.

Letartóztatják a vezéreket.

Páris, okt. 13.

A sztrájkolók vezereit le fogják tartóztatni. Erre a hirre a villamos alkalmazottak azzal feleltek, hogy megfenyegették a társaságokat, miszerint azonnal sztrájkba fognak lépni, ha csak egyet is letartóztatnak közülök.

Páris, okt. 11.

A sztrájkolók 5 fővezérét egy lap szerkesztőségében letartóztatták és beki-sérték. A letartóztatás még nem okozott semmiféle visszahatást.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irtá: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

122

XXVI. FEJEZET.

A vészharang.

A nap leszállt, mint egy földi király bibor-és aranyruhába öltözve, az est pirja az enyhe októberi éjbe oivadt, és még egyre hangzottak a növekedő sötétségen át a rémes vészhangok, mintha a város fölött leselkedő valamely gonosz szellem széttörte volna bilincseit és azok maradványait szentségtelen és rosszakaratu kár-örömmel csörtetné. Ismét és ismét és egyre szünetlenül kongtak és zugtak a vészharangok; gyilkosok hívása volt e hang, mely egybegyűjté a gonosz fajzatot; és jól meg is feleltek a hívásnak. Mint a karvalyok egy tetem körül, mint a legyek a dögre, mint a patkányok a csatornából, előrajzott mindaz, a mi a leggonoszabb és legaljasabb volt Párisban, a fajtalan odukból, — a pállott pincékből. a bűzhödt csapszékekből, az olakból és szeméztgöd rökéből rajzottak ők elő, megfertőztetni a levegőt. Ördögünepet hirdetett ezeknek a vészharang, pokoli lakomát, kicsapongások, fosztogatások és vérengzések napját.

Azonban rendes katonaság nem állta utjukat, sem tábori ágyuk fenyegető torka, sem lövésre kész szuronyos puskák. Vérbe akarták ők áztatni kezüket. az elesettek vérebe; a fegyvertelen, tehetetlen sebesülteknek sem adtak volna kegyelmet; fegyverük a kés volt, nem a kard; s a tömeg élén és oldalán, melyet az elégedetlenek táborának lehetett volna nevezni, következetesen előre mozogtak a halárus asz-szonyok.

Bármely más országban fegyelmetlen sőpredék lett volna ez, mely, mint ilyen, darabokra hullott és elolvadt volna egy-két mért-

földnyi ut után egy fél tucat korcsma előtt; de mint már mondtuk, a francia nemzetben van egy harcias elem, mely a legrendetlenebb gyűlé-vészhadnak is némi fegyelmet és szervezeter, s némi katonai óvatosságot s parancsot köl-csönöz.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsetudósítások.

Budapest, oktt. 14.

A gabonatözsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	10.26
Rozs októberre — — —	7.68
Zab októberre — — —	8.—
Tengeri májusra — — —	5.46

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Különlegességek rövidáruban.

Keztyük, fátyolok, ha-risnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Legcélserűbb!

Legolcsóbb!

Mindenkinek nélkülözhetetlen

A FRANKLIN KÉZI LEXIKONA

mely három nagy nyolcadrésű kötetben rövid és tömör leírásokban tárgyalja az összes tudnivalókat.

Minden cikkét kiváló szakemberek írták, tehát adatai feltétlenül megbízhatók; csak azt öleli fel, amire a művelt embernek tényleg szüksége van s akkora terjedelemben, amennyiben szükséges.

Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

A Franklin Kézi Lexikona lesz tehát a magyar közönség mindennapos használatra való, könnyen kezelhető, praktikus és hű tanácsadója.

A három pompás kötet ára 54 k.

Az I. kötet 1911. elején jelenik meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrassy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott :
1894.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI” kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI száll-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

A
„TISZÁNTUL”-ra
előfizethetni
mindennap.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók a villamos telepen külön e
céllal épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

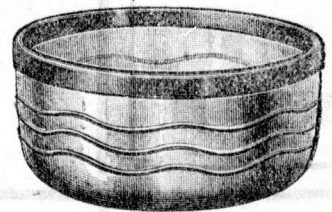
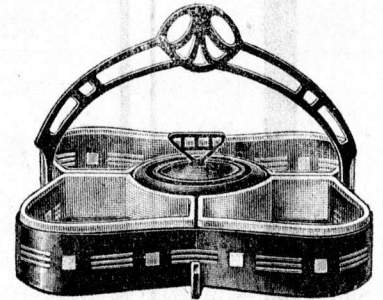
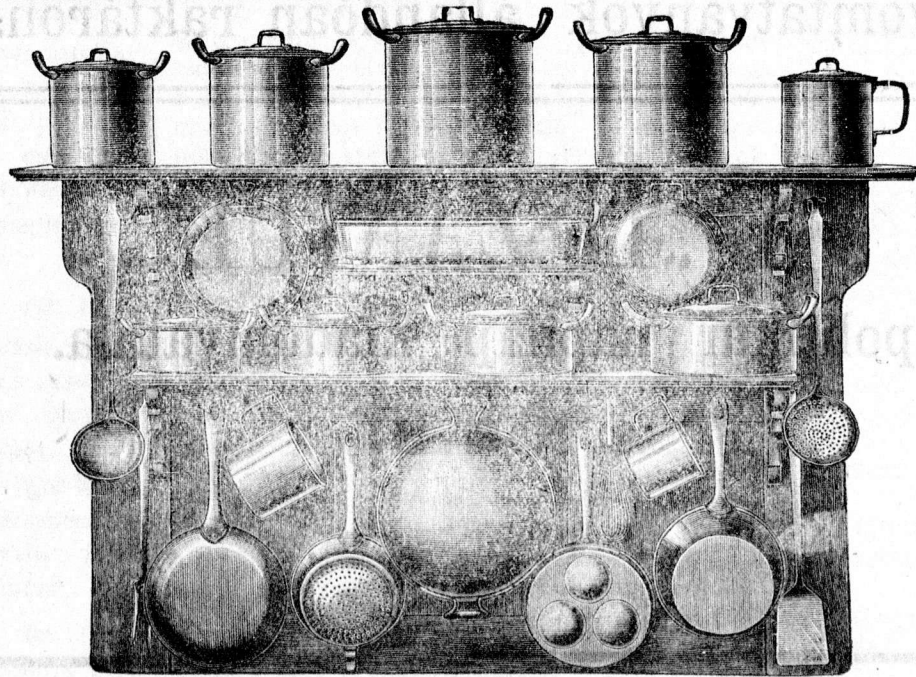
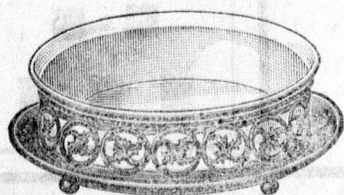
Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazár épület.

Vidéki megrendelések **pontos**
és **gyors** ellátást nyernek.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.